

вимагають умов полону. Держава, що тримає в полоні, зобов'язана забезпечувати безоплатне утримання їх, а також надавати їм безоплатну медичну допомогу, якої вимагає їхній стан здоров'я.

В українських таборах військовополонені російської армії можуть працювати, займатися спортом і дозвіллям, у таких закладах також обладнано спеціальні місця для приготування їжі, відпочинку та спілкування з психологами. Військовополонених забезпечують медичною допомогою, триразовим харчуванням, зв'язком із рідними, а також постійним доступом до представників Міжнародного комітету Червоного Хреста. Самі табори перебуває у глибокому тилу, оскільки це передбачено Конвенцією.

Література:

1. Постанова Кабінет Міністрів України Про внесення зміни до Порядку тримання військовополонених від 25 серпня 2023 р. № 908. <https://xn--80aagahqwiybe8an.com/ministriv-kabineta-postanovi/postanova-vid-serpnya-2023-908-pro-vnesennya-2023-106621.html>

2. Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України, затвердженої наказом Міністерства оборони України від 23.03.2017 № 164 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17#Text>

3. Женевська конференція про поводження з військовополоненими https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-462-0-10>

ПОКАРАННЯ ЯК ЗАСІБ ПРОТИДІЇ ТА ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УКРАЇНІ

Богатирьова Ольга Іванівна

*доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
Офіс Генерального прокурора України
м. Київ, Україна*

Покарання за вчинене кримінальне правопорушення – це один із видів державного примусу, що має публічний характер і застосовується виключно судом до особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (злочин або кримінальний проступок). Суд має встановити, що саме ця особа винна у його вчиненні. Отже основними ознаками покарання є:

державний примус; вироком суду; вина; кримінальне правопорушення; засуджений; судимість.

Варто зауважити, що перелічені ознаки, властиві і до інших заходів кримінальноправового впливу на особу, котра вчиняє кримінальне правопорушення, хоча кожна з них розглядається нами, як окрема інституція. Тому покарання – це передусім форма і міра відповідальності, у застосуванні якої держава втілює й задовольняє інтереси законності, правосуддя, осіб, що потерпіли від злочину, держави й суспільства, а також самого засудженого (соціалізація, ресоціалізація та реабілітація).

Відповідно до ч. 1 ст. 50 «Покарання та його мета» Кримінального кодексу України (КК України) покарання є заходом примусу, що застосовується від імені держави за вироком суду до особи, визнаної винною у вчиненні злочину, і полягає в передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого. У ч. 2 цієї статті зазначено: «Покарання має не мети не тільки кару, а й виправлення засуджених, а також запобігання вчиненню нових злочинів як засудженими, так і іншими особами». Водночас положення ч. 3 цієї статті дають підстави для висновку, що метою покарання не може бути спричинення фізичних страждань засудженому чи приниження його людської гідності[1].

Аналізуючи ст. 50 КК України вітчизняний вчений І. Даньшин вважає, що покарання – це захід, який варто розглядати, як втіленням головної запобіжної мети цього етапу – запобігання вчиненню нового злочину самим засудженим (спеціальна превенція), а також застереження інших осіб від вчинення злочинів на прикладі засудженого, утримання їх від можливості вчинення подібних діянь (загальна превенція) [2, с., 157].

Оскільки спеціальна превенція має досягатися шляхом фізичного утримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення в місцях несвободи, вона також має позбавити засудженого фізичної можливості вчиняти нове кримінальне правопорушення. Натомість загальна превенція певною мірою утримує злочинця від вчинення кримінального правопорушення під загрозою покарання та пов'язаного з ним державного осуду.

Варто наголосити, що покарання – хоч і важливий, але не єдиний засіб протидії та запобігання вчинення особою кримінального правопорушення. І попри те, що його соціальна ефективність з погляду загальної превенції не висока, покарання залишається одним із основних, хоча і не нових засобів протидії та запобігання злочинності. Варто погодитися з твердженням, що ефект загальної превенції виникає в результаті взаємодії кримінального законодавства з практикою його

застосування, а також у поєднанні з іншими соціальними й психологічними чинниками – мораллю, ідеологією, звичаями.

Тож покарання має запобіжний ефект, проте тільки в комплексі з іншими кримінально-правовими нормами та інститутами, а також соціальними, психологічними, моральними та іншими факторами [3, С. 172]. Крім зазначених основних цілей покарання як специфічна форма державного примусу традиційно чинить психологічний та виховний вплив на конкретного засудженого, його оточення, окремі групи населення з нестійкою чи протиправною поведінкою.

Висновки: Вищевикладене доводить, що покарання є невід’ємною складовою механізму спеціальної і загальної превенції, виконує загальні та спеціальні функції протидії та запобігання вчинення кримінального правопорушення. А також завдяки покарання держава досягає певних позитивних результатів (осуд вчинення злочину, виправлення та ресоціалізацію особи тощо).

Література:

1. Кримінальний кодекс України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
2. Даньшін І.М. Загальнотеоретичні проблеми криминології. Х.: Прапор, 2005. – С. 157.
3. Сташис В. Роль та значення покарання у системі запобігання злочинності. *Право України*. 2011. № 9. С. 167–173.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-462-0-11>

ПОРУШЕННЯ ПРАВА НА ЗАХИСТ ПРИ ВІДБОРІ БІОЛОГІЧНИХ ЗРАЗКІВ: ОКРЕМІ АСПЕКТИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ

Боровик Андрій Володимирович

*кандидат юридичних наук, доцент, відмінник освіти України,
віце-президент з наукової роботи
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Прикладом наявності причинно-наслідкового зв'язку між порушенням права на захист та здобуттям доказу є ситуація, при якій спочатку здійснюється відбирання біологічних зразків у особи, якій вже після проведення цієї процесуальної дії повідомляється про підозру